

Miksi vielä olen kristitty?

Kaarle Kurki-Suonio

Kohta näin kysytyäni tekee mieleni protestoida. Kysymys kätkee taka-ajatuksen. Se tuntuu selvästi edellyttävän, että nykyaikana on uusia entistä painavampia syitä olla olematta kristitty. Antikristillisestä julistuksesta on kuitenkin hyvin vaikeata löytää tänäkään päivänä mitään olennaisesti uutta. Sen muodot ja korostukset ovat ehkä toiset, mutta sen perusajatuksukset ovat jatkuvasti samat. Onhan jo toiselta vuosisadalta lähtien peräisin kirjallisia dokumentteja, joiden mukaan tieteellisen maailmankatsomuksen on selitetty tehneen Jumalan tarpeettomaksi. Aina on vedottu järkeen ja rationaaliseen ajatteluun tavalla, joka on pyrkinyt osoittamaan uskon ja tiedon toistensa luonnollisiksi vihollisiksi ja kaiken uskonnon järjenvastaiseksi.

Paine kristittyinä olemista vastaan on kielämättä voimakas. Ateististen tai muulla tavoin epäkristillisten uskontojen sisältö tosin ei ole tullut entistä vakuuttavammaksi, mutta nykyaikaisen tiedotusvälineistön kautta kaikenlaiset aatteet saavuttavat yksityisen ihmisen ennennäkemättömän tehokkaasti. Samalla jatkuvasti kohoava koulutustaso on tehnyt yhä useammille mahdolliseksi vastaanottaa ja omaksua abstraktejakin ajatuskuluja ja seurata vaikeatajuisiakin todisteluita.

Paine merkitsee siis lähinnä yksilön lisääntyntä tarvetta ottaa kantaa erilaisiin ajatuksiin ja oppeihin, jotka sinänsä saattavat olla hyvinkin vanhoja, mutta jotka eivät aikaisemmin ole olleet samalla tavoin tarjolla yksityisen ihmisen kannanottoa vaatimassa. Tällaisen tilanteen ei pitäisi olla kristinuskon kannalta lainkaan hälyttävä. Ei ole mitään oppia eikä aatesuuntaa, johon totuuden ja oikeuden vaatimus voisi sisältyä kiinteämmin ja ehdottomammin kuin kristinuskoon. Jos käsitykseni eivät kestä kiihкотonta objektiivista tarkastelua ja vertailua toisten ajatuksiin, ei niistä kiinni pitäminen voi olla kristillistä. Kristillisyyden on aina edellyttänyt omien erehdysten nöyrää tunnustamista ja korjaamista.

On täysin luonnollista, että nykyaikainen luonnontiede, jonka metodissa ihminen on aidoin voinut toteuttaa pyrkimystään objektiiviseen tietoon, on syntynyt ja kehittynyt kristillisellä maaperällä. Itsenäisen ja kriittisen tosiasioihin nojautuvan ajattelun nykyis-

tä arvostusta keskeisenä kasvatuspäämääränä pidän mitä suurimmassa määrin kristinuskon mukanaan tuomana siunauksena. Se on nähdäkseni välttämätön väline, jos halutaan edistää maailmassa tasa-arvoisen oikeudenmukaisuuden kristillisten päämäärien toteutumista. Mielestäni on outoa, että se niin usein käsitetään aseeksi kristinuskoa vastaan. Rehellinen totuuteen pyrkiminen ei toki voi milloinkaan vahingoittaa kristittyä tai loukata hänen uskoaan. Päinvastoin kaikki kristillisessä kirkossa esiintyneet pyrkimykset sen kieltämiseksi tai vastustamiseksi ovat kääntyneet onnettomuudeksi kirkolle itselleen ja suureksi vahingoksi sen lähetystehtävälle maailmassa.

Tällä vuosisadalla tapahtuneen luonnontieteen kehityksen valossa on hämmästyttävää, että yhäkin voidaan tieteellistä maailman kuvaa pitää kristinuskon vastaisena. On ymmärrettävää, että klassisen fysiikan teoriaan tartuttiin tässä mielessä halukkaasti, koska sen kaunis matemaattinen formalismi toteutti niin täydellisesti vanhan kreikkalaisen filosofian mekaanisen maailmankuvan idean, joka ei jätä Jumalalle sijaa. Nykyiseen tieteelliseen maailmankuvaan kuuluu kuitenkin keskeisenä piirteenä tietoisuus objektiivisen tiedon saannin periaatteellisesta rajoittuneisuudesta, joka tekee periaatteessakin mahdottomaksi luonnon täydellisen hallinnan rationaalisella ymmärryksellä. Omien rajojensa löytäminen ja tunnustaminen on järjen saavutuksista kauneimpia. Nykyaikainen fysiikka pakottaa rationaalisen ajattelun siihen hyvin konkreettisesti tavalla. Tutkimuksen löytämät luonnolait ja teoriat eivät enää hallitse, ne vain kuvaavat paremmin tai huonommin. Ehdoton luonnontieteellisen metodin seuraaminen, jossa vain objektiivisesti havaittava ja mitattava hyväksytään todelliseksi, johtaa tiedolliseen tyhjyyteen. Tieteenkin kautta saavutettu luonnonilmiöiden ymmärrys on perusluonteeltaan aina metafyyssistä.

Kuin jäänteinä klassisen fysiikan täydellisen maailmankuvailun haavekuvasta kuulee vieläkin usein moittittavan kristittyjä tiedemiehiä siitä, että he pyrkivät sijoittamaan Jumalan tieteen jättämiin aukkoihin. Sanonta perustuu täysin väärään mielikuvaan luonnontieteen tehtävästä ja mahdollisuuksista. On

kuin väitettäisiin minun tunkevan ilmaa ilmassa leijuvien pölyhiukkasten tai vettä aaltojen jättämiin aukkoihin. Tieteen selitykset eivät millään tavoin täytä luontoa, edes sen osia, sillä luonteeltaan ne eivät koskaan voikaan olla enempää kuin luonnon ulkopuolisia ajatusmalleja. Jumala voi täyttää koko maailmankaikkeuden pienintä yksityiskohtaa myöten olematta luonnontieteellisen metodin ulottuvilla. Tieteellisen maailmankuvan käyttämisen uskonnonvastaisena aseena voi nykyaikana olla vain tietämättömyyttä tai tietoista hämäystä.

Tällä tilanteella voidaan nähdä olleen monia vaikutuksia nykyajan ajatustapoihin. Kun on oivallettu olemassaolon tarkoituksen, elämän ja kuoleman suurten kysymysten saavuttamattomuus tieteellisiin tosiasioihin nojautuvalle järjelle, on saatettu ajautua yhtä hyvin kaiken kieltämiseen ja välinpitämättömyyteen kuin kaiken hyväksymiseen, kaikkien aatteiden ja uskomusten pitämiseen yhtä hyvinä. Tämäntyyppisten asenteiden korostaminen on nykyajan antikristillisissä ajatustavoissa ehkä yleisempääkin kuin varsinainen järkeen ja tieteeseen vetoaminen. Yhä enemmän näyttää myös esiintyvän halua kieltää kokonaan objektiivisen, asenteettoman totuudenetsinnän merkitys. Jotkut pakenevat järkeä ja elämän todellisuutta mielikuvituksen luomaan mystiikkaan. Toisaalta tämä ilmenee ajallemme tyyppillisinä "informaatio sodan" tapaisina pyrkimyksinä muuntaa tieteen ja kriittisen tutkimuksen käsitteiden sisältöä asettamalla puhtaasti objektiivisuuden tavoitteen sijaan kriteereiksi erilaisia, mm. poliittisia tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia "Tavoitteellinen toiminta" on päivän iskusana.

Ihmisten samanarvoisuus ja suvaitsevaisuus kuuluvat kristillisyyteen, mutta ne eivät merkitse kaikkien käsitysten pitämistä yhtä hyvinä. Kristityllekin kuuluu tavoitteellinen toiminta, mutta hänen tavoitteittensa tulee olla rehellisesti totuutta ja oikeutta seuraavat. "Tosiasiat eivät muutu siitä, että ne jätetään huomioonottamatta" (Huxley). Niiden sivuuttaminen voi olla kohtalokasta. Elämän suuret kysymykset ovat jokaista henkilökohtaisesti koskevia vakavia kysymyksiä. Vaikka ne ovatkin osoittautuneet tieteellisen metodin saavuttamattomiksi, on mieletöntä kieltää ne, ajatella että kaikki vastaukset ovat yhtä hyviä, että vastaukset ovat yhdentekeviä tai uskoa toiveikkaan mielikuvituksen sepittämiin vastauksiin.

Totuuden etsintä ja vilpittömän rehellisyyden merkitys siinä eivät pääty tieteellisen

tutkimuksen mahdollisuuksien mukana. Järjen rajojen näkeminen merkitsee sen oivaltamista, että luonnontieteelle itselleenkin on riittämätöntä se, mikä sen metodin edellyttämällä tavalla voidaan varmasti tietää todeksi. Ihminen on kaikessa etsinnässään, jopa tieteessä, sen varassa, minkä todellisuudesta hän tulee vakuuttuneeksi eli mihin hän uskoo. Tiedon ja uskon välillä ei ole rajaa; tiedoksi ihminen kutsuu sitä, minkä hän uskoo tietävänsä. Sitovien tai tieteellisesti riittävien todisteiden pyytäminen ei ole mielekäästä. Ihmisellä on täysin kiistämätön oikeus luottaa kaikissa elämänsä ratkaisuissa perusteisiin, jotka hän sisimmässään kokee täydellisen vakuuttaviksi. Oikeastaan hänellä ei sen parempaa mahdollisuutta olekaan. Ainoallekaan asialle ei ole annettavissa loogisesti ehdottoman sitovia perusteluja. Juuri siksi onkin niin vaikeata olla rehellinen itselleen niin, ettei etsisi valikoiden pelkästään tukea omille ennakoasenteille ja toiveille vaan olisi valmis vilpittömästi näkemään tarjolla olevat perustelut.

Voimakkaampaa todistusta minkään tahtauman todellisuudesta on tuskin mahdollista ajatella kuin historian osoittama opetuslasten äärimmäisen syvä, kuolemaan ulottuva vakuuttuneisuus niiden tapahtumien todellisuudesta, joiden todistajia he olivat ja joihin kristinusko perustuu. Henkilökohtaiselle vakaumukselleni tärkeimmiksi ovat muodostuneet oman elämäni kokemukset kristinuskon todellisuudesta. Tämä tie, vakuuttautuminen suoran "kokeellisen metodin" avulla, on avoin jokaiselle, sillä "jos joku tahtoo tehdä Hänen tahtonsa, tulee hän tuntemaan, onko tämä oppi Jumalasta vai puhunko minä omiani" (Joh. 7: 17). Nykyaikaisessa aatteiden ja uskontojen ristitulella en ole myöskään kohdannut ainoatakaan, jolla olisi tarjolla mitään vastaukseksi kelpaavaa elämän ja kuoleman tärkeimpiin kysymyksiin, en mitään, mitä voisi verratakaan Kristuksessa meille ilmoitettuun ratkaisuun, jonka Hänen ylösnousemuksensa sinetöi. "Herra, kenen tykö me menisimme? Sinulla on iankaikkisen elämän sanat" (Joh. 6: 68).